

180 halott, 400 sebesült, 10.000 hajléktalan az amerikaiak által bombázott Rotterdamban

Berlin. április 1. A Német TI jelent: Mint már korábbi jelentés közölte, március 31-én a déli órákban északamerikai bombázók súlyos támadása érte Rotterdam városát. Az ellenség nagy magasságból ledobott bombái Rotterdam bel-

városában ezernél több lakóházat elpusztítottak és ezzel több, mint 10.000 embert tettek hajléktalanná. Az első jelentések szerint 180 halálos áldozata és 400 sebesültje van a támadásnak. (MTI)

A „győzelem napja” Spanyolországban

Madrid. április 1. A lobogódíszbe öltözött spanyol főváros csütörtökön ünnepelte a „győzelem” napját, amelyen négy esztendővel ezelőtt végleges összeomlott Spanyolországban a bolsevisták uralma. Madrid északi külvárosai a kora reggeli óráktól valóságos csapattáborok. Egyre újabb csapatok érkeznek, hogy résztvegyenek a nagy katonai ünnepségen, amelyen megjelenik a spanyol kormány valamennyi tagjának élén Franco államfő is, a felszabadító háború győztese. Az ünnepségre zeneszóval vonultak fel

a gyalogos, lovas, valamint tengerészcsapatok és a marokkói egységek.

A spanyol polgárháború befejezése negyedik évfordulóján a „győzelem napján” hatalmas méretű katonai díszszemle volt. A madridi lakosság óriási tömegei nézték végig a csaknem három óráig tartó felvonulást, amelynek során valamennyi fegyvernem, kereken 20.000 katonája, valamint a falanx szervezetek küldöttségei vonultak el Franco tábornagy előtt. (MTI)

Reményi-Schneller Lajos pénzpolitikájának méltatása az egyetemen

Csikós-Nagy Béla egyetemi magántanár előadása Magyarország háborús pénzpolitikájáról

(A Dólmagyarország munkatársától) Nagyon tehetséges és rokonszenves, fiatal szegedi közgazdász adott elő csütörtökön délután az egyetem aulájában. Az Egyetem Baratai Egyesületének vendégeként az egyik legkitűnőbb szegedi család fiatal tagja: dr. Csikós-Nagy Béla egyetemi magántanár, pénzügyminiszeri titkár „Háborús pénzpolitikánk” cím alatt tartott előadást. Az egyetemi aula megtelt érdeklődő közönséggel, amely nagy figyelemmel hallgatta a minden tekintetben értékes, gondosan kidolgozott és rendkívül érdekes előadást.

Az előadó bevezetőben rámutatott az aranyvaluta és a munkav valuta különbségeire és megemlítette, hogy a munkav valuta rendszere nálunk az 1938-as és az azt követő években fokozatosan épült ki. Hangsúlyozta, hogy ebből a szempontból milyen nagy jelentősége volt annak, hogy 1938 tavaszán a Népszövetség által addig gyakorolt pénzügyi ellenőrzés megszűnt. Az az alapvető fordulat, amely pénzügyi politikánkban 1938-ban végbe ment, egyben felszínre hozta a háborús finanszírozás problémáit is. 1938 március első felében az akkori miniszterelnök öt éves beruházási programot jelentett be a nyilvánosság előtt. A győri milliárdos program ugyan még nem számolt a háborúval, ennek ellenére azonban a figyelem középpontjában már akkor honvédségünk fejlesztése állott. Azóta a terv keretei lényegesen bővültek. A többbizbeni mozgósítás és ideiglenes katonai közigazgatás, 1941 közepe óta pedig az orosz hadjárat és Németország gazdasági megsegítése rendkívüli módon felduzzasztották az állami szükségleteket. A háborús finanszírozás kerete 4,5 milliárdra bővült, a német export finanszírozása pedig a múlt év végéig több mint 800 millió pengőt igényelt. A rendkívüli katonai beruházások természetesen befolyásolták a honvédelmi tárca költségvetési irányzatát is, mivel az új létesítmények fenntartásának évi pénzszükségletét a költségvetésben kell előirányozni. Részben ezzel függ össze, hogy amíg a honvédelmi tárca az 1938-39. költségvetési évben kereken 300 millió pengőt használt fel, az 1945. évi előirányzat 845 millió pengő. A kötött gazdálkodásra való átérés a gazdaságközigazgatási szervezet lényeges megduzzasztását is okozta, a termé-

les fejlesztéséhez fűződő érdekek pedig ugyancsak fontos feladatokat róttak az államra. A hadseregfejlesztés mellett főleg ezeknek a körülményeknek tudható be, hogy az állami közigazgatás 1938-tól 1939. évig kereken 1,1 milliárdos felhasználásával szemben az 1943. évi előirányzat megközelíti a 3 milliárd pengőt.

Az árrendezés és a pengő értéke

Az állami gazdálkodásban végbeműködő eme nagyszabású eltolódások természetesen az árak alakulására és a bankjegyforgalomra is befolyással voltak. Az előadó szerint 1938 közepe óta a nagykereskedelmi árindexnek 82 százalékos emelkedése nem hozható összefüggésbe a pengő értékével. A pengő értékcsökkenése emelkedő árak mellett akkor következett volna be, ha az áremelkedés azonos összetételű javak egységeiben jelentkezett volna. Ez pedig általánosságban csak az agrártermévényekre áll. Itt viszont a háborús fejleményekről függetlenül is kellett volna az árakat emelni. Az agráráraknak észszerű szintre emelésében nem lehet a pengő értékének csökkenését látni, mert akkor azt kellene mondani, hogy a pengő akkor volt a legjobb valuta, amikor a buza ára 3 pengő volt.

Idevágó fejtegetéseinek a végén az előadó rámutatott arra, hogy nincs biztos bázis a valuta belső értékének a megítélésére, viszont a pengő külső értéke, azaz a vásárlóerő-paritás ma is megvan.

Bankjegyforgalom

Behatóan foglalkozott az előadó a bankjegyforgalom alakulásával. Mindenekelőtt utalt arra, hogy az öt éves terv ideje alatt a forgalomban lévő bankjegyek mennyisége a négyszeresére emelkedett. Az 1938 közepe óta érvényesülő közel 2,3 milliárd bankjegytöbblettel kapcsolatban tekintetbe kell venni azt, hogy a területi gyarapodásokkal átváltásra kerülő idegen bankjegyek több mint félmilliárd pengőt emésztettek fel. A bankjegyforgalom nagyobb mérvű emelkedését az okozta, hogy az állami és a magán gazdasági hitel igények kielégítésénél jelentős mértékben kellett a jegybank

ra támaszkodni. A következőkben, hogy a betétképzés csak igen szűk keretek között mozgott. Így például a tíz vezető budapesti nagybank mérlegében az idegen pénzekből 1940-ben még 82 százalék esett a betétekre, 1941-ben már csak 61 százalék, 1942-ben pedig a betétek részesedése az 50 százalékot sem éri el. Egészen természetes, hogy a közérdekű hitelek kielégítése a háborús gazdálkodásban nem tehető a betétképződéstől függővé és hogy ma több bankjegyre van szükség, mint a háború kitörése előtti időpontban. az következik abból is, hogy az öt éves terv megindulása óta az ipari termelés volumene 60 százalékkal nőtt, a gyári és kézműipari munkáslétszám pedig 45 százalékkal gyarapodott. Az áremelkedésnek és a teljesítmény fokozódásának visszatükröződését mutatja a nemzeti jövedelem is. A trianoni országterület nemzeti jövedelme az 1938/39-1941/42. években 5,1 milliárdról 7,6 milliárdra emelkedett, amihez a visszacsatolt területek mintegy 2,9 milliárdos jövedelme járul.

Eredményes adópolitika

Bármiképp is magyarázzuk a bankjegyforgalom erős felduzzadását — folytatta az előadó — kétségtelen, hogy a gazdasági élet rendelkezésére álló vásárlóerő ma érezhetően nagyobb a piacon forgalmazott áruk nominális értékénél. Háborús gazdálkodásban meg kell értenünk a különbséget a nemzeti nominális pénzjévedelme és az ezzel szembeállítható jószágkínálat között. A piaci pénzösszeg nem a valutarendszer kérdése. Ez a háborús probléma az aranyvaluta és a munkav valuta rendszere mellett egyaránt előtérben áll. Itt rámutatott az előadó azokra a nehézségekre, amelyekkel számolni kell ennek a pénzösszegnek megszüntetésekor. A magyar háborús pénzpolitika természetesen arra törekszik, hogy a háborús kiadások fedezésére minél nagyobb mértékben folyó bevételeket vegyen igénybe és az adópolitika eredményes legyen.

Előadása további során részletekben is foglalkozott Csikós-Nagy Béla a vásárlóerő közérdekű irányítását szolgáló különböző intézkedésekkel, a szaktörvényi hitelrendszerrel, az osztályos korlátozásáról kiadott rendelkezésekkel és az értékpapírforgalom új rendjével. Rámutatott arra, hogy a pénzügyi kormányzat figyelembe ma a bankjegyforgalom csökkentésére összpontosul. Utalt az előadó azokra az elgondolásokra, amelyek az export finanszírozás kedvezőtlen pénzügyi kihatásainak közömbösítését szolgálják. A németekkel különböző megállapodásokat kötöttünk, amelyek szerint a németek lehetővé teszik magyar értékpapírok visszavásárlását.

Alapítkeemelések az iparvállalatoknál és pénzintézeteknél

Mivel a magánmegtakarítások közérdekű elhelyezésének legnagyobb esélye ma az értéktőzsdén lenne, több elgondolás áll előtérben a tőzsdén a rabbihiány megszüntetésének érdekében. Döntő eredményt azonban a nagyobb időszerű alapítkeemelések megindulása jelentene. Az alapítkeemelést az iparvállalatoknál és a pénzintézeteknél egyaránt a mérleg-valoritás helyreállításának érdekében is szorgalmazni kell.

Az előadást Pongrácz Albert nyugalmazott gárgyári igazgató vezette be, ismertette a tárgykör érdekességeit és méltatva dr. Csikós-Nagy Béla eddigi munkásságát, Csikós-Nagy Béla a szegedi egyetemen végzte tanulmányait, majd Németországba került, ahonnan szakirodalmi sikerekkel tért vissza. A pénzügyminisztériumban helyezkedett el, ahol rövidesen segédtitkárrá, majd titkárrá nevezték ki, ugyanakkor a pécsi egyetem magántanára lett. Szép karrierje szülővárosának közönségét örömmel tölti el és a közönség csütörtöki előadása után meleg szeretettel ünnepelte.

Egységes ár- és menürendszer lép életbe a vendéglátó üzemekben április 24-én

Budapest, április 1. A hivatalos lap péntek reggeli száma közli a közéletügyi miniszter rendeletét, amely megszünteti a jelenlegi vendéglátóipari árakat és új egységes árrendszert vezet be.

A vendéglátóipari üzemek az ételárak szempontjából négy csoportba vannak beosztva. Az első csoportba tartoznak a budapesti, a másodikba a nagyobb városok, a harmadikba a kisebb városok, valamint üdülő, gyógyfürdő és nyaralóhelyen levő, végül a negyedikbe a többi vendéglátóipari üzem.

A rendelet előírja, hogy az üzemeket osztályokba kell besorolni.

A rendelet összességében megállapítja a menüknek és az összes ételeknek a vendéglőkben, kávéházakban, kifőzésekben és kávéházakban felszámítható legmagasabb árait, megfelelően különbséget téve az osztályok között.

Az árakkal kapcsolatban a rendelet meghatározza az ételek legkisebb anyagmennyiségét, amit elkészített állapotban ki kell szolgáltatni. A húsételek súlyá azokon a helyeken, ahol husjegyrendszer van, kisebb, mint egyebütt. Például csont nélküli sertés, marha, vagy borjúhúsból kész állapotban Budapesten legalább 9 dekagramot, vidéken menüben 10, adagban 11 dekagramot, főzelékre feltétből Budapesten legalább 5, vidéken 6 dekagramot kell adni. Az egyéb ételek közül menüben levesből és főzelékből legalább 25 dekagramot,

belsődobból 10 dekagramot, vadhasból 12, szárnyasból 13, főtt vagy sült tésztából 10 dekagramot kell kiszolgáltatni. Az adagban (à la carte) kiszolgált ételnek mennyisége természetesen nagyobb.

Igen fontos rendelkezés az, amely menürendszert kisebb kivételtől eltekintve általánosan kötelezővé teszi.

A szeszitalok közül a borok ugyanazok a haszonkulcsok maradnak érvényben, mint eddig. Lényeges változás van azonban a sörnél, mert a rendelet a kimért és palackos sörre új árakat állapít meg, amelyeknél a beszerzési árakban mutatkozó különbségek figyelembe vannak véve.

A rendelet az eddigitől lényegesen eltérően szabályozza az égetett szeszitalok (likőr, konyak, rum, pálinka stb.) árát. A közönséges (kommersz) italokra vendéglátóipari üzemenként más-más, természetesen meghatározott árakat állapít meg, amelyek az egész országban egységesek. A különlegeségeknél és a valódi gyűmölcs-pálinkáknál a beszerzési árakban a megállapított százalékos bruttó hasznot kell alkalmazni.

Az ipartestületek nyomtatott étel-árjegyzékkel és ital-árjegyzékkel fogják ellátni a vendéglátó iparosokat, akik ezeket az árjegyzékeket kötelesek szembetűnően kifüggeszteni, hogy a közönség ellenőrizhesse az árakat. (MTI)